

FIȘA DISCIPLINEI
Anul universitar 2025-2026
Anul de studiu 4, semestrul 1

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea din Craiova
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Licență, seria 2022-2026
1.6. Programul de studii	Teologie Ortodoxă Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1. Denumire disciplina		Teologie Liturgică						2.2. Cod	D15TOPL780	
2.3. Titularul activității de curs					Pr. Lect. univ. dr. Adrian Cristian MAZILIȚA					
2.4. Titularul activității de seminar					Pr. Lect. univ. dr. Adrian Cristian MAZILIȚA					
2.5. Anul de studiu	IV	2.6. Semestrul	I	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E		2.8. Regimul disciplinei		DS, DO	

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp de studiu individual					ore
• Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					15
• Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate					14
• Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
• Tutoriat					4
• Examinări					2
• Alte activități: activități de cercetare					2

3.7 Total ore studiu individual	47
3.8 Total ore din planul de învățământ	28
3.9 Total ore pe semestru	75
3.10 Numărul de credite	3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Dicție, auz muzical;
4.2. de competențe	Competențe de operare pe calculator (Word, Internet

	Explorer); capacitate de analiză, de sinteză și de gândire critică;
--	---

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Cursul se va desfășura în condițiile impuse de lege, urmând procesul de predare și învățare fizic.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Paraclis/Sală specială destinată activităților practice

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	1. Formarea conștiinței liturgice a studenților teologi care se pregătesc pentru a fi hirotoniți; 2. Cunoașterea și utilizarea terminologiei liturgice; 3. Identificarea pericolelor care conduc la rutină în slujirea liturgică; 4. Slujirea liturgică în contemporaneitate; 5. Cunoașterea simbolismului slujbelor liturgice în raport cu viața Mântuitorului;
Competențe transversale	1. Aplică reguli de muncă organizată și eficientă, dobândește atitudini responsabile față de domeniul didactic-științific, pentru valorificarea creativă a propriului potențial, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională; 2. Culege informații din medii științifice diverse, adaptând și aplicând aceste valori noi propriei doctrine și practici liturgice; 3. Dobândește capacitatea de dialog cu celelalte discipline teologice și ramuri ale științei, în identificarea unei viziuni interdisciplinare, în vederea bunei desfășurări a ritualului liturgic;

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Însușirea de către studenți a cunoștințelor privitoare la instituirea, dezvoltarea și săvârșirea cultului divin.
7.2 Obiectivele specifice	1. Familiarizarea cu aspectele practice ale slujirii liturgice.; 2. Definește și explică evoluția generală a cultului creștin; 3. Cunoașterea ființei și evoluției liturghiei creștine; 4. Cunoașterea importanței, necesității și rolului Sfințelor Taine în menținerea legăturii vie a omului cu Dumnezeu;

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în Liturgica specială - Liturgica specială ca disciplină de învățământ teologic.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră
2. Slujbele bisericești și împărțirea lor.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră
3. Noțiuni generale despre cele șapte Laude bisericești.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră
4. Istoria Laudelor bisericești. Formarea serviciului divin public zilnic al Bisericii.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră
5-7. Vecernia, Istoria și explicarea Vecerniei. Simbolismul în raport cu viața Mântuitorului.	Prelegere interactivă Conversația	3 ore
8. Litia.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră

9. Pavcernița, scopul și simbolismul.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră
10. Miezonoaptea.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră
11 – 12. Utrenia - Noțiuni introductive, Istorie și explicare.	Prelegere interactivă Conversația	2 ore
13. Ceasurile liturgice - explicarea Ceasurilor.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră
14. Mijloacele și Obednița, origine și explicare.	Prelegere interactivă Conversația	1 oră

8.2. Bibliografie orientativă:

1. AGNASTOPOULOS, Protopresbiter Stefanos, *Explicarea dumnezeieștii liturghii*, ed. Bizantină, București, 2003;
2. BOTEZAN, Florin, *Sfânta Liturghie-cateheza desăvârșită*, Alba Iulia, 2005;
3. BRANIȘTE, Pr. Prof. Dr. ENE, *Liturgica generală*, ediția a II-a, București, 1993.
4. IDEM, *Liturgica specială*, București, 1980.
5. IDEM, *Cultul Bisericii Ortodoxe față de cultul celorlalte confesiuni creștine și al sectelor din țara noastră*, în „S.T.”, 1951, nr. 1-2.
6. IDEM, *Cultul Bisericii creștine din Orient*, în „Ortodoxia”, 1961, nr. 1.
7. IDEM, *Originea, instituirea și dezvoltarea cultului creștin*, în „S.T.”, 1964, nr. 3-4.
8. IDEM, *Viața lăuntrică a preotului și mijloacele ei de exprimare*, în „B.O.R.”, 1956, nr. 1-2.
9. CABASILĂ NICOLAE, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos*, trad. de Pr.Prof. Ene Braniște și Pr. Teodor Bodogae, București, 1989.
10. CÂNDEA, Spiridon, *Liturghiile primare apostolice*, în rev. Mitropolia Ardealului, nr. 11-2/1959;
11. FELMY, Karl Christian, *De la Cina de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe - un comentariu istoric*, Ed. Deisis, 2004.
12. GHERMAN al Constantinopolului, *Tâlcuirea Sfintei Liturghii*, ed. Mitropolia Olteniei, 2005;
13. ICĂ, Ioan I. jr., *Integrala comentariilor liturgice byzantine: De la Dionisie Areopagitul la Simeonul Tesalonicului*, Sibiu, 2012;
14. IDEM, *Împărtășirea continuă cu Sfintele Taine. Dosarul unei controverse; mărturiile Tradiției*, Editura Deisis, Sibiu, 2006;
15. *Liturghierul*, București, 2012.
16. MAKARIOS Simonopetrul, *Triodul explicat*, trad. de Diac. Ioan I. Ică Jr., Editura Deisis, Sibiu, 2000.
17. MILOȘEVICI, Nenad, *Dumnezeiasca Liturghie – centrul cultului în Ortodoxie*, Ed. Deisis, 2012;
18. NECULA, Pr.prof.dr., Nicolae, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. I, Galați, 1996, vol. II, Galați, 2001; vol. III, București, 2005, vol. IV, București, 2010.
19. IDEM, *Biserică și cult pe înțelesul tuturor*, București, 1996.
20. IDEM, Rubrica pe teme liturgice din fiecare număr al publicației „Vestitorul Ortodoxiei”.
21. PRUTEANU, Ierom.Petru, *Liturghia ortodoxă, istorie și actualitate*, Ed. Sofia, București, 2013.
22. SAVA, Pr.Conf.Dr. Viorel, *Taina Mărturisirii în riturile liturgice actuale*, Editura Trinitas, Iași, 1999.
23. IDEM, *Taina Nunții – aspecte liturgice, duhovnicești și pastoral-misionare*, în „Teologie și Viață”, IV (1994), nr. 11-12.
24. IDEM, *Inovațiile în cult – singularizare liturgică*, în „Analele...”, Iași, 1999-2000.
25. SCHMEMANN Al., *Liturghie și Viață*, trad. de Pr. Viorel Sava, Editura Erola, Iași, 2001.
26. IDEM, Alexander, *Introducere în teologia liturgică*, Sophia, București 2002;
27. IDEM, *Euharistia – Taina Împărtășiei*, trad. De pr. Boris Răduleanu, Ed. Anastasia, 1998;
28. STĂNILĂ, Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă*, Ed. Mitrop. Olteniei, Craiova, 1986;
29. IDEM, Mărturisirea păcatelor și pocăința în trecutul Bisericii, în rev. BOR, nr. 3-4/1955, pp. 231-235;
30. TAFT, Robert F. S.J., *A History of the Liturgy of St. John Chrysostom*, vol. IV, The Diptychs, în

„Orientalia Christiana Analecta”, 238, Pontificium Institutum Studiorum Orientalium, Roma, 1991.
 31. IDEM, *Ritul bizantin*, Edit. Reîntregirea 2008;
 32. VANCA Dumitru, *Introducere în teologia liturgică*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia 2009.
 33. VINTILESCU, Petre, *Poezia imnografică*, Edit. Renașterea 2005, Cluj-Napoca.
 34. IDEM, *Spovedania și duhovnicia*, ediția a II-a, Alba Iulia, 1995.
 35. IDEM, *Ora sau vremea din zi pentru săvârșirea Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite*, în „S.T.”, 1952, nr. 1-2.

a. Seminar	Metode de predare	Observații
1. Prezentare cerințe, metodologii etc. - Structura activităților de practică; metodologia de examinare etc.;	Dialog, prezentare manuale și ghiduri;	1 oră
2-3. Gesturile și atitudinile liturgice - Binecuvântarea, închinarea, plecăciunile și mătaniile; - tămâierea/cădirea liturgică (cădire mică, mare, cădire specială);	Exerciții practice;	2 ore
4-6. Vecernia cu Litie: - tipicul și structura Vecerniei duminicii și a praznicelor; - tipicul și structura Vecerniei de peste săptămână; - Vecernii speciale, rânduială;	Discuție colectivă, aplicații practice;	3 ore
7. Pavecernița – rânduiala pavecerniței mici și a pavecerniței mari.	Discuție colectivă, aplicații practice;	1 oră
8. Rânduiala miezonopticii de toate zilele, pentru sâmbete și pentru duminici.	Discuție colectivă, aplicații practice;	1 oră
9-12. Utrenia: - tipicul și structura Utreniei sărbătorilor; - tipicul utreniei de peste săptămână; - utrenii speciale (denii), rânduială;	Discuție colectivă, aplicații practice;	4 ore
13. Rânduiala ceasurilor obișnuite și speciale;	Discuție colectivă, aplicații practice;	1 oră
14. Obednița – rânduială;	Discuție colectivă, aplicații practice;	1 oră

a. Bibliografie orientativă:

1. *Anuar liturgic și tipiconal*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2020;
 2. *Ceaslov*, București, 1993;
 3. FOUNDOLIS, Ioanis, *Dialoguri liturgice*, Ed. Bizantină, vol. I, vol. II, vol. III, vol. IV, vol. V, București, 2008 – 2011;
 4. *Liturghier*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2000;
 5. *Molitfelnic*, București, 2013;
 6. PRUTEANU, Ierom. Petru, *Câteva probleme liturgice legate de Slujba Botezului și riturile adiacente, abordate din perspectivă istorică*, referat susținut la Simpozionul teologic organizat la Facultatea de Teologie ortodoxă din Sibiu, 7 iunie 2011;
 7. IDEM, *Evoluția rânduinelor tipiconale în Răsăritul Ortodox. Studiu istorico-liturgic*, ed. I, în rev. Studii teologice, nr. 1/2006, ed. a II a: <http://teologie.net>;
 8. SCHMEMANN, A. *Postul cel Mare*, București, 1995;
 9. STREZA, I.P.S. Dr., Laurențiu, *Tainele de inițiere creștină*, Ed. Trinitas, Iași, 2002
 10. VINTILESCU, Pr. Petre, *Liturghierul explicat*, ediția a II-a, București, 1998;

2. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Temele de curs și seminar propuse sunt subiecte de actualitate în cercetarea fundamentală și aplicativă din domeniul Teologie, disciplina Teologie liturgică. Tematica disciplinei acoperă conceptele majore relevante pentru aplicațiile specifice și pentru standardele comunității academice de profil. Conținuturile de învățare ajută la aprofundarea temeinică a teologiei, răspunzând, prin aceasta, așteptărilor principalilor angajatori ai absolvenților acestei discipline: structurile eclesiale, structurile de asistență socială și structurile din domeniul educației, asigurând și o bună pregătire pentru admiterea la masterat.

3. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Modul de analiză, sinteză și integrare a informației teoretice	Examen	70%
10.5 Seminar/laborator	Modul de aplicare practică a slujirii liturgice și transfer a cunoștințelor teoretice în lucrările de seminar	Lucrare de seminar și implicarea în activitățile de seminar	30%
10.6 Standard minim de performanță:			
Pentru nota 5 (cinci): - Cunoașterea și înțelegerea oficiilor și textelor liturgice; - Familiarizarea cu aspectele practice ale slujirii liturgice;			

Data completării 25.09.2025	Semnătura titularului de curs Pr. Lect. univ. dr. Adrian Cristian MAZILIȚA	Semnătura titularului de seminar Pr. Lect. univ. dr. Adrian Cristian MAZILIȚA
Data avizării în departament 01.10.2025		Semnătura director de departament Pr. Lect. univ. dr. Mihai CIUREA